

บทความวิจัย

การเปลี่ยนแปลงของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างในสังคมจีนปัจจุบันและมุมมองการเปลี่ยนแปลงของชาวจีน

สุชนา หลงเจริญ* และ เบญจวรรณ รักเงิน**

สาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

อีเมล: benjawan@aru.ac.th

บทคัดย่อ

เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างเป็นประเพณีของชาวจีนที่เป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านและเป็นตำนานวีรบุรุษบุคคลสำคัญที่สืบทอดกันมามากกว่า 2000 ปี เทศกาลนี้เป็นหนึ่งในสี่เทศกาลที่สำคัญของประเทศจีน แฝงไว้ด้วยความลึกซึ้งทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวจีน จนได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) กับทาง UNESCO ในปี 2009 และเป็นเทศกาลแรกของจีนที่ได้ขึ้นทะเบียนมรดกโลกอีกด้วย (党建网, 2020) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างจากอดีตจนถึงปัจจุบัน 2) เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างระหว่างอดีตกับปัจจุบัน 3) เพื่อศึกษามุมมองของชาวจีนในปัจจุบันที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง การวิจัยการเปลี่ยนแปลงของประเพณีเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างในสังคมจีนปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือคือแบบสำรวจปณัย แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่าง และความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่างในสังคมจีน และทำการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างชาวจีนที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี แบบเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 25 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบของธรรมเนียมปฏิบัติในเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างบางอย่างลดเลือนหายไปตามความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษา เทคโนโลยีและสังคม 2) การไหว้บ๊ะจ่างในปัจจุบันแตกต่างจากอดีต ในปัจจุบันชาวจีนส่วนมากไม่ได้ไหว้บ๊ะจ่างเพื่อระลึกถึงบุคคลสำคัญ หรือกระทำการขึ้นเพื่อเซ่นไหว้เทพเจ้า แต่ยังคงปฏิบัติกันเป็นธรรมเนียมสืบทอดต่อมาเนื่องจากเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างแฝงไว้ด้วยภูมิปัญญาการใช้ชีวิตด้านอื่นๆ ด้วย บ๊ะจ่างในปัจจุบันมีรูปร่างและรสชาติที่เปลี่ยนไปจากอดีต มีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัย ดูแปลกใหม่ 3) ชาวจีนทุกช่วงอายุล้วนมีความเห็นว่าเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบันในระดับมากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่าพิธีการเซ่นไหว้เพื่อบูชาเทพเจ้ามีให้เห็นน้อยลง แต่ในช่วงเทศกาลดังกล่าวชาวจีนออกท่องเที่ยว หรือกลับบ้านไปอยู่กับครอบครัวมากขึ้น สำหรับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ประเพณีไหว้บ๊ะจ่างมีการเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการตลาดของสังคมจีนในปัจจุบัน เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปขนมบ๊ะจ่างได้มีรูปแบบที่เปลี่ยนไปโดยมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัย มีรูปแบบที่แตกต่างออกไปทั้งในเรื่องวัตถุดิบการทำบ๊ะจ่าง และวิธีการห่อที่ทำให้ดูแปลกใหม่น่าสนใจมากขึ้น หรือสินค้าที่เคยเป็นที่นิยมทำออกมาจำหน่ายในช่วงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างอย่างเช่น ลูกอม เนื่องจากกระแสนิยมการแต่งกายย้อนยุค ลูกอมจึงเปลี่ยนจากสินค้าที่ขายได้เพียงช่วงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างมาเป็นสินค้าที่ขายได้ตลอดทั้งปี อีกทั้งยังมีการพัฒนารูปแบบและกลิ่นให้เข้ากับปัจจุบันมากขึ้นด้วย

คำสำคัญ: บ๊ะจ่าง ประเพณีไหว้บ๊ะจ่าง การเปลี่ยนแปลง

Received: May 16, 2024, Revised: June 26, 2024, Accepted: June 27, 2024

* First author

** Corresponding author

THE TRANSFORMATION OF THE DRAGON BOAT FESTIVAL IN CONTEMPORARY CHINESE SOCIETY AND PERSPECTIVES ON THE CHANGE AMONG THE CHINESE PEOPLE

Suchana Longjaroen and Benjawan Rukngern***

Bachelor of Education(Chinese Teaching), Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Email : benjawan@aru.ac.th

Abstract

The Dragon Boat Festival is a Chinese tradition that is a way of life for the villagers and a legend of important heroes that has been passed down for more than 2000 years. This festival is one of the four important festivals in China. Hidden with the depth of history, culture, and way of life of the Chinese people. It was registered as a World Intangible Cultural Heritage with UNESCO in 2009 and was the first Chinese festival to be registered as a World Heritage Site (党建网, 2020). This research The objectives are 1) to study the changes of the Dragon Boat Festival from the past to the present 2) to compare the changes of the Dragon Boat Festival between the past and the present 3) to study the views of present-day Chinese people on the changes of the festival. Pay respects to the dragon fruit Research on changes in the Dragon Festival tradition in contemporary Chinese society. The researcher used a tool, a multiple choice survey, divided into 3 sections: general information, factors affecting the change of the Dragon Boat Festival tradition. and opinions on changes in the tradition of worshipping dumplings in Chinese society and conducted a survey from a specific sample of Chinese people between the ages of 20-40 years, divided into 4 groups, 25 people per group, totaling 100 people.

The research found that Chinese people of all ages are of the opinion that the Dragon Boat Festival has changed from the past to the present to the greatest degree. It can be seen that the ceremonies for worshipping the gods are less visible. But during this festival, Chinese people travel. or return home to be with family more An important factor that has resulted in the changing of the dragon boat festival tradition is due to the current market environment of Chinese society. As times have changed, bamboo snacks have changed in form and have been adjusted to suit the times. There are different styles in terms of raw materials for making dumplings. and methods of wrapping that make it look new and more interesting Or products that were once popular and sold during the Dragon Boat Festival, such as scented bags. But because of the trend of retro dressing Scented bags thus changed from being a product that could only be sold during the Dragon Boat Festival to being a product that could be sold all year long. It has also developed styles and scents to better suit the present.

Keywords: Dragon Boat Festival, tradition of worshipping Dragon Boat Festival, change

* First author

** Corresponding author

บทนำ (Introduction)

เทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง ในภาษาจีนกลางใช้ชื่อว่าตวนอู่เจี๋ย (端午节) เนื่องจากเทศกาลนี้ถือกำเนิดขึ้นมาโดยมีตำนานเกี่ยวข้องกับนักกวีคนสำคัญทางประวัติศาสตร์จีน เทศกาลตวนอู่เจี๋ยถือเป็นวันนักกวี (诗人节) (韩鉴堂, 2018) อีกด้วย เทศกาลนี้มีชื่อเรียกอีกหลายชื่อตามความนิยมของท้องถิ่นต่างๆ อีกมากมาย เช่น ตวนหยางเจี๋ย (端阳节) เทศกาลเรือมังกร (龙舟节) เป็นต้น เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างเป็นหนึ่งในสี่เทศกาลที่สำคัญของประเทศไทย มีต้นกำเนิดมาตั้งแต่สมัยจั้นกั๋ว (战国) เทศกาลนี้เป็นเทศกาลที่รวมไว้ซึ่งวัฒนธรรมภูมิปัญญาของชาวจีน เรื่องฤดูกาล การดูแลสุขภาพและความปลอดภัยจากสัตว์ร้าย พิธีกรรมการเช่นไหว้เทพเจ้า การระลึกถึงวีรบุรุษบุคคลสำคัญ และการเฉลิมฉลอง (ถาวร สิกขโกศล, 2557)

เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างนั้นมีที่มาจากยุคสมัยใดนั้นมีทฤษฎีต่างๆ มากมาย แต่โดยหลักๆ แล้วแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) มาจากวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งรวมทั้งเรื่องของข้อห้าม การเช่นไหว้ และ 2) มาจากตำนานบุคคลสำคัญ

1.1 แนวความคิดที่มาจากวิถีชีวิตของชาวบ้าน

แนวคิดทฤษฎีว่าเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างมีที่มาจากวิถีชีวิตของชาวบ้านนั้น จะไม่มีความเกี่ยวข้องกันกับตำนานบุคคลสำคัญต่างๆ แต่จะเป็นเรื่องของวิถีชีวิต ความเชื่อ และพิธีกรรม โดยมีทฤษฎีที่เป็นที่กล่าวถึงกันอย่างแพร่หลายดังนี้

1.1.1 บุษภาพสัญลักษณ์มังกร

แนวคิดนี้เหวินอี้ตั่ว นักวิชาการคนสำคัญของประเทศไทยได้ให้ความเห็นไว้ว่า เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างน่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการเช่นไหว้สัตว์ประจำเผ่าซึ่งก็คือมังกรของชาวจีนยุคโบราณทางแถบตอนกลางไปจนถึงตอนล่างของแม่น้ำฉางเจียง (长江 หรือแม่น้ำแยงซีเกียง) ซึ่งก็คือชาวไป๋เยว่ (百越族) เนื่องจากในวันที่ 5 เดือน 5 ในพื้นที่แถบอู๋เยว่ (เจ้อเจียง เจียงซูในปัจจุบัน) จะมีการเช่นไหว้มังกรขึ้น โดยมีกิจกรรมที่สำคัญคือกินบ๊ะจ่างและแข่งเรือมังกร ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติเช่นเดียวกับเทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง

1.1.2 มาจากเชียวจื่อ (夏至) หนึ่งในสี่สัปดาห์ช่วงฤดูกลางฤดูร้อนของจีน

วันเชียวจื่อ หรือวันครีษมายัน คือวันที่กลางวันยาวนานที่สุดในวันนี้ประเทศไทยจะเห็นดวงอาทิตย์อยู่กลางศีรษะมากที่สุดในช่วงยามอู่ (午 ประมาณ 11.00-13.00 น.) เทศกาลนี้จึงถูกเรียกอีกชื่อว่าเทศกาลตวนหยาง (端阳节) ซึ่งหมายถึงเทศกาลที่ดวงอาทิตย์จะอยู่ตรงกลางศีรษะ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของดวงอาทิตย์ในวันเชียวจื่อ (ถาวร สิกขโกศล, 2557)

หลิวเต๋อเจียนมีมุมมองว่าเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างไม่ได้มาจากบุคคลสำคัญอย่างขงจื๊อโดยตรง โดยได้อธิบายเหตุผลไว้ 3 ข้อคือ 1) ในจิงอู่ชู่สือจี้ (荆楚岁时记) บันทึกจีนโบราณในแถบอู๋ ไม่มีการพูดถึงการกินบ๊ะจ่างในวันที่ 5 เดือน 5 แต่มีการพูดถึงธรรมเนียมนี้ในวันเชียวจื่อแทน 2) การแข่งเรือมีบันทึกไว้ใน อี้จู่เป่าเตียน (玉烛宝典) ที่ตู้ไถจิง รวบรวมและเรียบเรียงใหม่จาก หลี่จี้-เยวี่ลิ่ง (礼记·月令) ว่าเป็นการเล่นในช่วงเทศกาลเชียวจื่อ และ 3) การละเล่นบางอย่างไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับขงจื๊อ ยกตัวอย่างเช่น การเก็บยา แข่งหญ้า เป็นต้น (张俊伟, 2014) จากข้อมูลในบันทึกโบราณต่างๆ ที่กล่าวมา เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างจึงน่าจะมีความเกี่ยวข้องกับช่วงฤดูกลางฤดูร้อนมากกว่าที่จะเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ

1.1.3 มาจากวันอุบาทว์

แนวคิดเรื่องเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างมาจากธรรมชาติวิถีชีวิตยังมีแนวคิดที่ว่ามาจากวันอุบาทว์ (恶日) อีกด้วย กล่าวคือในสมัยก่อนยุคฉิน ผู้คนเชื่อว่า เดือน 5 เป็นเดือนพิษร้าย วันที่ 5 คือวันไม่ดี วันที่ 5 เดือน 5 จึงเป็นวันที่ไม่ดีเป็นที่สุด ว่ากันว่าในวันที่นี้สัตว์ร้ายหรือสิ่งชั่วร้ายจะปรากฏออกมาอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับช่วงฤดูกลางฤดูร้อนของจีนในช่วงดังกล่าวจะเป็นช่วงเวลาในประเทศไทยร้อนอบอ้าว ผู้คนป่วยง่าย สัตว์พิษชุกชุม

1.2 แนวความคิดที่มาจากตำนานบุคคลสำคัญในยุคสมัยต่างๆ

ตำนานของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างแตกต่างกันไปในแต่ละยุค แต่ละพื้นที่ โดยส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์เช่น อู่จื่อชวี (伍子胥) ชวีหยวน (屈原) เฉาเอ๋อ (曹娥) โกวเจี้ยน (勾践) เฉินหลิน (陈临) หม่าหยวน (马援) เป็นต้น โดยตำนานที่เล่ากันอย่างแพร่หลายคือตำนานของอู่จื่อชวี ชวีหยวนและเฉาเอ๋อ โดยมีเรื่องเล่าต่างๆ ดังนี้

1.2.1 ตำนานอู่จื่อชวี

เป็นตำนานที่แพร่หลายในแถบเจียงซูเจ้อเจียง เล่าว่า อู่จื่อชวีเป็นคนรักชาติ แต่ครอบครัวถูกเจ้ารัฐผู้สังหาร ตัวเองต้องหนีไปยังรัฐอู๋ ภายหลังร่วมมือกับเจ้ารัฐอู๋(อู่หวางฟูไช) ดำเนินการแก้แค้นรัฐฉู่เป็นผลสำเร็จ ต่อมาอู่จื่อชวีได้เสนอให้อู่หวางฟูไชการบารัฐเยวให้สิ้นซาก แต่แนวความคิดที่เขาเสนอนี้โหดร้ายเกินไปจึงโดนใส่ร้าย และถูกประหารนำร่างไปโยนทิ้งในแม่น้ำฉางเจียง(长江 หรือที่รู้จักกันในชื่อแม่น้ำแยงซีเกียง) หลังจากนั้นสามปี รัฐอู๋ล่มสลายจากการโจมตีของรัฐเยว อู่หวางฟูไชฆ่าตัวตาย เพื่อรำลึกถึงความจงรักภักดีของอู่จื่อชวี ชาวบ้านจึงตั้งศาลและทำพิธีเซ่นไหว้บวงสรวงในวันที่ 5 เดือน 5 ของทุกปี แต่บางตำนานก็เล่าว่าหลังจากที่อู่จื่อชวีตายก็ได้กลายเป็นวิญญาณแค้นออกอาละวาด ชาวบ้านจึงต้องตั้งศาลและทำพิธีเซ่นไหว้ในวันที่ 5 เดือน 5 ของทุกปี

1.2.2 ตำนานชวีหยวน

ชวีหยวนเป็นขุนนางและนักกวีรัฐฉู่ผู้รักชาติ มีตัวตนในสมัยชุนชิวจ้านกั๋ว (春秋战国) เนื่องจากเป็นคนจงรักภักดี ยอมหักไม่ยอมงอ เห็นผลประโยชน์ของชาติมาเป็นอันดับแรก จึงถูกผู้เสียผลประโยชน์มากมายใส่ร้าย ภายหลังถูกเจ้ารัฐฉู่หมางเหมิน สุดท้ายถูกเนรเทศ ชวีหยวนรู้แน่ว่าบ้านเมืองต้องล่มสลาย ด้วยความรักชาติจึงยอมตายพร้อมกับชาติ ในวันที่ 5 เดือน 5 จึงได้กระโดดน้ำตาย ชาวบ้านรักชวีหยวนมาก กล่าวว่าสัตว์น้ำจะกินร่างชวีหยวน จึงพากันเอาบ๊ะจ่างโยนลงไปให้สัตว์น้ำกิน และทำการระลึกถึงชวีหยวนในวันที่ 5 เดือน 5 ของทุกปี ภายหลังยังถือเอาวันนี้เป็นวันกวีจีน (诗人节) อีกด้วย ตำนานของชวีหยวนมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันไปตามภูมิภาคต่าง ๆ แต่โดยภาพรวมแล้วตำนานชวีหยวนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นต้นกำเนิดของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง หากพูดถึงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง ชวีหยวนจะถูกกล่าวถึงเป็นคนแรก ไม่ว่าจะเป็นแบบเรียน หนังสือนิทานสำหรับเด็ก หนังสือเรียนสำหรับนักศึกษาต่างชาติ ล้วนนิยมอ้างอิงตำนานนี้ทั้งสิ้น เหตุที่ตำนานของชวีหยวนเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเนื่องจากในสมัยเว่ยจิ้นหนานเป่ยเฉา (魏晋南北朝 หรือที่เรียกเป็นภาษาไทยว่าราชวงศ์เหนือใต้) เป็นช่วงที่บ้านเมืองวุ่นวาย ถูกรุกรานจากชนกลุ่มน้อยอย่างสาหัส เกิดสงครามไม่เว้นวัน เรื่องราวของบุคคลผู้รักชาติ กลายเป็นวีรบุรุษในใจของประชาชน แต่เรื่องราวของชวีหยวนค่อยๆ กลายเป็นเรื่องที่นิยมแพร่หลายมากที่สุด เพราะนอกจากความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์แล้ว บทกวีของชวีหยวนยังสร้างความฮึกเหิม ปลุกใจรักชาติให้กับผู้คนด้วย เรื่องราวของชวีหยวนจึงโดดเด่น ค่อยๆ กลบบุคคลอื่นๆ ไป (马杰, 2017)

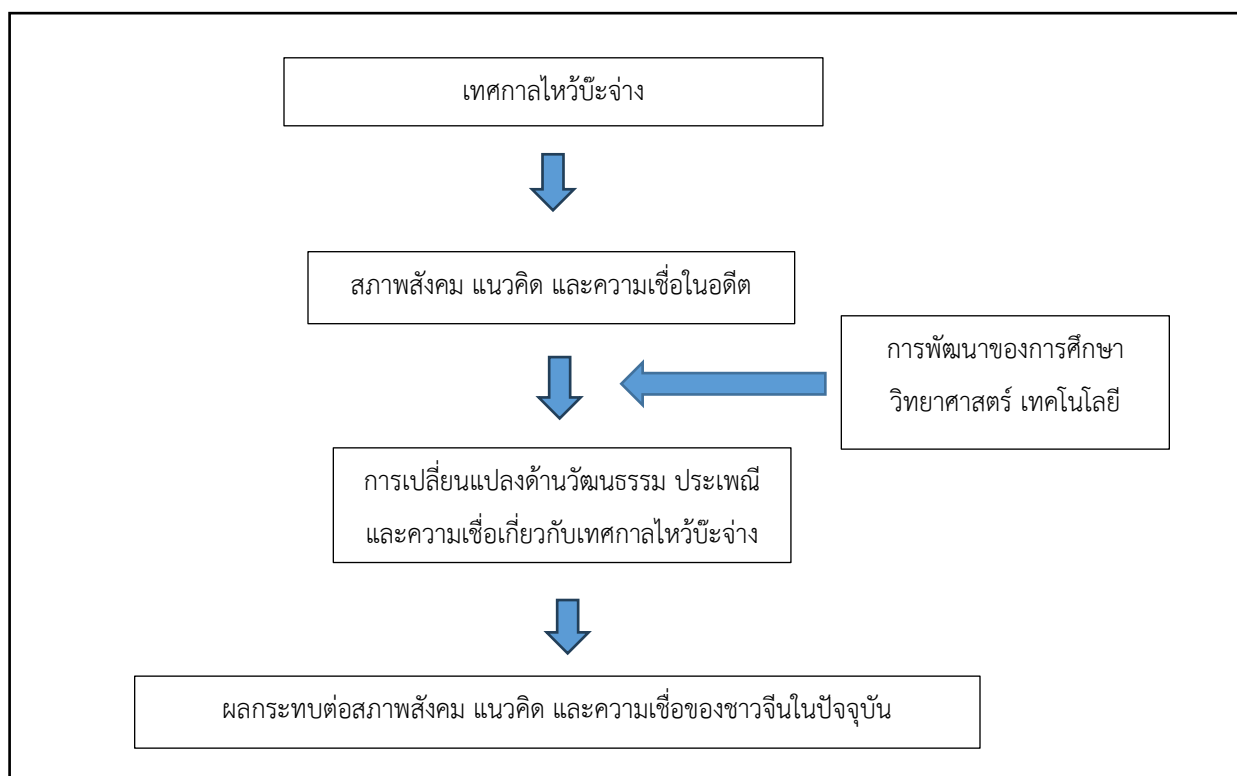
1.2.3 ตำนานเฉาเอ๋อ

ตำนานเฉาเอ๋อเป็นเรื่องที่แพร่หลายในแถบตะวันออกของเจ้อเจียง มาจากศิลาจารึกเฉาเอ๋อ (曹娥碑 ศิลาจารึกโจหงอ) ในสมัยฮั่นตะวันออก เล่าว่า บิดาของเฉาเอ๋อจมน้ำ ผ่านไปหลายวันแต่ศพก็ไม่ลอยขึ้นมา เฉาเอ๋อที่ตอนนั้นอายุเพียงสิบสี่ปี ด้วยใจที่กตัญญู ในวันที่ 5 เดือน 5 ได้กระโดดแม่น้ำเพื่อชมศพบิดา ทว่าเฉาเอ๋อเองก็จมน้ำตายเช่นกัน ในวันที่นางลอยขึ้นมา หลังของนางได้แบกบิดาไว้ด้วย ทางกรจึงได้สร้างศิลาจารึกและเขียนคำสรรเสริญ ทำการระลึกถึงนางทุกวันที่ 5 เดือน 5 ของทุกปี (陈玉岚, 2013)

ภายหลังเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป ผู้คนให้ความสำคัญในเชิงระลึกถึงบุคคลสำคัญและการบูชาเทพเจ้าลดลง เปลี่ยนมาในเชิงของการท่องเที่ยว การเฉลิมฉลองมากกว่า แม้หัวใจสำคัญในการจัดกิจกรรมจะเปลี่ยนไป ความเชื่อเรื่องการเซ่นไหว้เทพเจ้าเพื่อขอความแข็งแรง ความสุขสมบูรณ์ จะเปลี่ยนมาในเชิงการสังสรรค์เฉลิมฉลอง แต่เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างเป็นเทศกาล

ที่สำคัญของประเพณีจีน ในเทศกาลนี้แฝงไว้ซึ่งความลึกซึ้งทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวจีน ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) กับทาง UNESCO ในปี 2009 และเป็นเทศกาลแรกของจีนที่ได้ขึ้นทะเบียนมรดกโลกอีกด้วย (党建网, 2020) เทศกาลนี้จึงเป็นเทศกาลที่น่าสนใจควรค่าแก่การศึกษา ค้นคว้าไม่แพ้เทศกาลอันดับหนึ่งของประเทศจีนอย่างเทศกาลตรุษจีนเลยแม้แต่น้อย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในทิศทางการเปลี่ยนแปลงของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างว่ามีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตเช่นไร และมุมมองของชาวจีนที่มีต่อเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างในปัจจุบัน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างนี้ส่งผลกระทบอย่างไรให้กับสังคมจีนในปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective of the Research)

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างระหว่างอดีตกับปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษามุมมองของชาวจีนในปัจจุบันที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง

วิธีวิจัย (Research Methodology)

1. งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method)
2. ประชากร ประชากรของการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนชาวจีน ช่วงอายุ 20-40 ปี

3. กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวจีนในช่วงอายุ 20-40 ปี ทั้งชายและหญิง ในพื้นที่จังหวัดทางตอนเหนือ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ชาวจีนในเขตหนานกั๊ว เมืองฮาร์บิน มณฑลเฮยหลงเจียง และเขตหนานไค เมืองเทียนจิน มณฑลเทียนจิน และกลุ่มตัวอย่างประชากรในพื้นที่ตอนใต้ของประเทศจีน จากเมืองเหลียวหลิว มณฑลหูหนาน และเมืองชานไถว มณฑลกว่างตง ทั้งหมดรวมจำนวน 100 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

4. เครื่องมือวิจัย คือ แบบสำรวจความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่าง โดยผู้วิจัยได้ออกแบบสำรวจโดยการศึกษาข้อมูลประวัติความเป็นมา พิธีการเซ่นไหว้ในเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างในอดีต แนวคิด ทศนคติ รูปแบบการจัดกิจกรรมเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างในปัจจุบันจากเอกสารงานวิจัยในประเทศจีน และข้อมูลข่าวเทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง แล้วนำมาสังเคราะห์ออกแบบเป็นแบบสำรวจความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่างของชาวจีน โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ คือ เพศ อายุ และพื้นที่ที่อยู่อาศัย 2) สำรวจปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่าง และ 3) ความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างในมุมมองต่างๆ ทั้งหมด 21 ข้อ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusions and Discussion)

จากข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า เป็นชาวจีนตอนใต้ จำนวน 52 คน และชาวจีนตอนเหนือ 48 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68 และเพศชาย ร้อยละ 32 และในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่างในสังคมจีน มีการกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 3.01 - 4.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่างในจีน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่างในจีน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.01 - 2.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่างในจีน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่างในจีน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่างในจีน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่างในจีนจากอดีตสู่ปัจจุบัน จำแนกตามช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

ช่วงอายุ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. ชาวจีนช่วงอายุ 20 - 25 ปี	2.16	0.55	ปานกลาง
2. ชาวจีนช่วงอายุ 26 - 30 ปี	2.96	1.01	มาก
3. ชาวจีนช่วงอายุ 31 - 35 ปี	3.76	1.66	มากที่สุด
4. ชาวจีนช่วงอายุ 36 - 40 ปี	3.92	1.84	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.20	1.26	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าภาพรวมของชาวจีนที่ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่างในจีนจากอดีตสู่ปัจจุบัน ชาวจีนในช่วงอายุ 31-35 และ 36-40 ปี เห็นว่าประเพณีไหว้บ๊ะจ่างจีนมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบันในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.76$, S.D.=1.66 และ $\bar{x} = 3.92$, S.D.=1.84) และชาวจีนในช่วงอายุ 26-30 ปี เห็นว่าประเพณีไหว้บ๊ะจ่างจีนมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบันในระดับมาก ($\bar{x} = 2.96$, S.D.=1.01) และชาวจีนในช่วงอายุ 20-25 ปี เห็นว่าประเพณีไหว้บ๊ะจ่างจีนมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบันในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.16$, S.D.=0.55) ตามลำดับ โดยชาวจีนที่ร่วมตอบแบบสอบถามส่วนมากมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า พิธีการเซ่นไหว้เพื่อบูชาเทพเจ้ามีให้เห็นลดน้อยลง มีให้เห็นเพียงในบางพื้นที่เท่านั้น ขณะเดียวกันในช่วงเทศกาลดังกล่าวชาวจีนออกท่องเที่ยว หรือกลับบ้านไปอยู่กับครอบครัวมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากตัวอย่างของเมืองเฉียวหลั่ว (汨罗) มณฑลหูหนาน (湖南) ที่เป็นเมืองต้นกำเนิดเทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง ในเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างปี 2023 นับตั้งแต่วันที่ 22-24 มิถุนายน 2023 เมืองแห่งนี้มีนักท่องเที่ยวสะสม 3 วันมากถึง 3.12 ล้านคน ซึ่งเติบโตขึ้นมากคิดเป็น 81.57% (张为,2023)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสินค้าและผลิตภัณฑ์ในช่วงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างในจีน จำแนกตามกลุ่มอายุ

ช่วงอายุ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. ชาวจีนช่วงอายุ 20 - 25 ปี	2.88	0.74	มาก
2. ชาวจีนช่วงอายุ 26 - 30 ปี	3.16	1.21	มากที่สุด
3. ชาวจีนช่วงอายุ 31 - 35 ปี	3.48	1.65	มากที่สุด
4. ชาวจีนช่วงอายุ 36 - 40 ปี	2.32	0.42	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.96	1.01	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มชาวจีนช่วงอายุ 26 - 30 ปี และ 31- 35 ปี เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสินค้าและผลิตภัณฑ์ในช่วงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากสภาพแวดล้อมของสังคมจีนในปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.16$, S.D.=1.21) และ ($\bar{x} = 3.48$, S.D.=1.65) และชาวจีนช่วงอายุ 20 - 25 ปี และ 36 - 40 ปี เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสินค้าและผลิตภัณฑ์ในช่วงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากสภาพแวดล้อมของสังคมจีนในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.88$, S.D.=0.74) และ ($\bar{x} = 2.32$, S.D.=0.42) ตามลำดับ จากแบบสำรวจชาวจีนล้วนมีความเห็นว่าผลิตภัณฑ์สินค้าในช่วงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ยกตัวอย่างเช่น ขนมบ๊ะจ่าง จากยุคสมัยที่เปลี่ยนไปขนมบ๊ะจ่างมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปโดยมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัย สร้างสรรค์บ๊ะจ่างในรูปแบบที่แตกต่างออกไปทั้งในเรื่องวัตถุดิบการทำบ๊ะจ่าง และวิธีการห่อที่ทำได้แปลกใหม่น่าสนใจมากขึ้น หรือสินค้าที่เคยเป็นที่นิยมทำออกมาจำหน่ายเพียงในช่วงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างอย่างเช่น ถูหอม แต่เนื่องจากกระแสนิยมการแต่งกายย้อนยุค ถูหอมเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ (中国民营文化产业商会,2022) ถูหอมจึงเปลี่ยนจากสินค้าที่ขายได้เพียงช่วงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างมาเป็นสินค้าที่ขายได้ตลอดทั้งปี อีกทั้งยังมีการพัฒนารูปแบบและกลิ่นให้เข้ากับปัจจุบันขึ้นไปด้วย (中国民营文化产业商会, 2022)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเห็นชอบต่อกิจกรรมใหม่ในประเพณีไหว้บ๊ะจ่างยุคปัจจุบัน (เช่น การแย่งเงินอั่งเปาผ่านกลุ่มวีแชทครอบครัว หรือการส่งคำอวยพรผ่านแชท เป็นต้น)

ช่วงอายุ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. ชาวจีนช่วงอายุ 20 - 25 ปี	4.00	0.00	มากที่สุด
2. ชาวจีนช่วงอายุ 26 - 30 ปี	4.00	0.00	มากที่สุด
3. ชาวจีนช่วงอายุ 31 - 35 ปี	3.20	1.00	มาก
4. ชาวจีนช่วงอายุ 36 - 40 ปี	3.04	1.19	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.56	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มชาวจีนช่วงอายุ 20-25 ปี และ 26-30 ปี เห็นชอบต่อกิจกรรมใหม่ในประเพณีไหว้บ๊ะจ่างในยุคปัจจุบันมากที่สุดเท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.00$, S.D.=0.00) และกลุ่มชาวจีนช่วงอายุ 31-35 ปี และ 36-40 ปี เห็นชอบต่อกิจกรรมใหม่ในประเพณีไหว้บ๊ะจ่างในยุคปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.20$, S.D.=1.00) และ ($\bar{x} = 3.04$, S.D.=1.19) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเห็นควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมในประเพณีไหว้บ๊ะจ่างให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์โดยใช้รูปแบบวิถีใหม่เข้ามาแทนที่ขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติเดิม จำแนกตามกลุ่มอายุ

ช่วงอายุ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. ชาวจีนช่วงอายุ 20 - 25 ปี	3.84	1.32	มากที่สุด
2. ชาวจีนช่วงอายุ 26 - 30 ปี	3.84	1.32	มากที่สุด
3. ชาวจีนช่วงอายุ 31 - 35 ปี	3.00	1.04	มาก
4. ชาวจีนช่วงอายุ 36 - 40 ปี	2.47	0.76	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.29	1.11	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มชาวจีนช่วงอายุ 20-25 ปี และ 26-30 ปี เห็นชอบต่อการปรับเปลี่ยนกิจกรรมในประเพณีไหว้บ๊ะจ่างให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์โดยใช้รูปแบบวิถีใหม่เข้ามาแทนที่ขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติเดิม อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{x} = 3.84$, S.D.=1.32) และกลุ่มชาวจีนช่วงอายุ 31-35 ปี เห็นชอบต่อการปรับเปลี่ยนกิจกรรมในประเพณีไหว้บ๊ะจ่างให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.00$, S.D.=1.04) และกลุ่มชาวจีนช่วงอายุ 36-40 ปี เห็นชอบต่อการปรับเปลี่ยนกิจกรรมในประเพณีไหว้บ๊ะจ่างให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.47$, S.D.=0.76) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเห็นควรอนุรักษ์สืบทอดประเพณีไหว้บ๊ะจ่างที่เป็นหนึ่งในประเพณีสำคัญของจีน จำแนกตามกลุ่มอายุ

ช่วงอายุ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1. ชาวจีนช่วงอายุ 20-25 ปี	3.67	1.27	มากที่สุด
2. ชาวจีนช่วงอายุ 26-30 ปี	3.52	1.16	มากที่สุด
3. ชาวจีนช่วงอายุ 31-35 ปี	3.98	0.09	มากที่สุด
4. ชาวจีนช่วงอายุ 36-40 ปี	3.92	0.12	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.77	0.66	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มชาวจีนทุกช่วงอายุล้วนเห็นควรอนุรักษ์สืบทอดประเพณีไหว้บ๊ะจ่างที่เป็นหนึ่งในประเพณีสำคัญของจีน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.77$, S.D.=0.66) โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าประเพณีไหว้บ๊ะจ่างเป็นหนึ่งในสี่เทศกาลดั้งเดิมของชาวจีน เป็นการก่อกำเนิดปัญหาเพื่อปรับตัวให้ใช้ชีวิตกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและดำรงตนได้ อีกทั้งยังส่งเสริมความรักชาติ และความสามัคคี ดังนั้นเทศกาลนี้จึงเป็นหนึ่งในเทศกาลที่ชาวจีนภาคภูมิใจ และเห็นควรสืบสานอนุรักษ์สืบทอดไป

การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างระหว่างอดีตกับปัจจุบัน

เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างในอดีต	เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างในปัจจุบัน
เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างในอดีตเดิมเป็นพิธีการเซ่นไหว้เพื่อบูชาเทพเจ้าและระลึกถึงวีรบุรุษ แสดงถึงความรักชาติ ความสามัคคีของคนในชาติ	ปัจจุบันพิธีการเซ่นไหว้เพื่อบูชาเทพเจ้ามีให้เห็นลดน้อยลง มีให้เห็นเพียงในบางพื้นที่เท่านั้น
ในช่วงเทศกาลบ๊ะจ่าง ชาวจีนจะออกท่องเที่ยวเดินชมแสงไฟในเมือง หรืออยู่ทานอาหารกับครอบครัว	ในช่วงเทศกาลดังกล่าวชาวจีนนิยมออกเดินทางท่องเที่ยวหรือกลับบ้านไปอยู่กับครอบครัวมากขึ้น
ผลิตภัณฑ์สินค้าในช่วงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างเช่น ขนมบ๊ะจ่าง เดิมทำจากข้าวเหนียวใส่น้ำตาลหนุ่ย ห่อด้วยใบจาก	ผลิตภัณฑ์สินค้าในช่วงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต เช่น ขนมบ๊ะจ่าง มีรูปแบบที่แตกต่างออกไปทั้งในเรื่องวัตถุดิบการทำบ๊ะจ่าง และวิธีการห่อที่ทำให้ดูแปลกใหม่น่าสนใจมากขึ้น
ถุงหอมเป็นสินค้าที่เป็นที่นิยมทำออกมาจำหน่ายในช่วงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง	ปัจจุบันกระแสการแต่งกายย้อนยุค ถุงหอมเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ ถุงหอมจึงเปลี่ยนจากสินค้าที่ขายได้เพียงในช่วงเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างมาเป็นสินค้าที่ขายได้ตลอดทั้งปี อีกทั้งยังมีการพัฒนารูปแบบและกลิ่นให้เข้ากับปัจจุบันมากขึ้นด้วย
ในช่วงเทศกาลบ๊ะจ่าง ชาวจีนไม่มีการแจกซองเปาให้กับลูกหลานในครอบครัว	ปัจจุบันมีการแย่งเงินซองเปาผ่านกลุ่มวีแชทครอบครัว หรือการส่งคำอวยพรผ่านแชทในช่วงเทศกาลบ๊ะจ่าง

องค์ความรู้ใหม่ (New body of Knowledge)

เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้เกิดขึ้นแค่เฉพาะกับเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างเท่านั้น แม้แต่เทศกาลใหญ่อันเป็นเทศกาลประจำชาติจีนอย่างเทศกาลตรุษจีนก็มีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน (นภัสสรณ์, 2562) แม้เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างในประเทศจีน ณ ปัจจุบันนี้ จะไม่ได้เน้นเรื่องการเซ่นไหว้บูชาเทพเจ้า ระลึกถึงวีรชนบุคคลสำคัญอย่างในอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทำให้ธรรมเนียมปฏิบัติของประเพณีบางอย่างพบเห็นน้อยลง เช่น การวาดภาพสัตว์พิษทำพิธีแก้เคล็ด (หลีกเบญจพิษ) การประพรมเหล้าสยงหวงตามบริเวณบ้านหรือเขียนเป็นตัวอักษร 王 บนหน้าผากให้กับเด็กๆ เป็นต้น เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างเปลี่ยนจากเทศกาลที่เน้นกิจกรรมด้านการเซ่นไหว้ การรำลึกถึงคุณงามความดีของวีรชนผู้ล่วงลับ มาเป็นเทศกาลแห่งการเฉลิมฉลอง การอยู่พร้อมหน้าพร้อมตาของครอบครัว แม้การเปลี่ยนแปลงของวันไหว้บ๊ะจ่างจะทำให้ประเพณีบางอย่างหายไป แต่ขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสให้กับผู้คนด้วย โดยคำนึงถึงการเฉลิมฉลองของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างที่เปลี่ยนไปได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลักๆ 3 ประเด็นดังนี้

1. เปลี่ยนสินค้าท้องถิ่นล้ำสมัยให้กลายเป็นสินค้าแปลกใหม่ทางวัฒนธรรม

เนื่องจากผู้คนนิยมออกท่องเที่ยวกันมากขึ้น พื้นที่ที่เป็นตำนานของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างจึงเต็มไปด้วยนักท่องเที่ยวมากมาย ยกตัวอย่างเช่นเมืองเฉิงตูในเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างปี 2023 มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนเมืองนี้เพิ่มมากขึ้นกว่าที่ผ่านมาถึง 81.57% ส่งผลให้บ๊ะจ่างที่เป็นสินค้าของเมืองมียอดขายเพิ่มมากขึ้น บ๊ะจ่างก็มีการปรับปรุงให้มีไส้และรูปแบบที่หลากหลายน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น กลุ่มผู้บริโภคบ๊ะจ่างสูงขึ้นถึง 82.7% ตลาดบ๊ะจ่างเติบโตขึ้น 15% (新华社, 2023) ซึ่งการเจริญเติบโตของสินค้าท้องถิ่นเช่นนี้ ทำให้สินค้าที่เดิมดูไม่น่าสนใจได้มีการพัฒนารูปแบบให้ทันสมัยมากขึ้น ในอีกแง่หนึ่งก็เป็นการรักษาสินค้าท้องถิ่นดั้งเดิมไม่ให้เลือนหายไป

2. จากสินค้าที่ขายได้เฉพาะหน้าเทศกาล เปลี่ยนมาขายได้ทั้งปี

เทศกาลไหว้บ๊ะจ่างจะขาดการแขวนห้อยอายุไปไม่ได้ จากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการแขวนต้นหญ้าเป็นก่าหรือการทำให้เป็นห้อยอายุอัดแท่ง มาเป็นในรูปแบบของถุงหอม เพิ่มเอกลักษณ์ด้วยการทำเป็นรูปบ๊ะจ่าง หรือปักด้ายห้าสีที่เป็นสัญลักษณ์ของเทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง ทั้งยังเป็นการเสริมความเป็นสิริมงคล ห้อยอายุก็ได้กลายมาเป็นถุงหอมพกติดตัว หรือถุงหอมแขวนในรถ รวมถึงกระแสนิยมการแต่งกายแบบจีนโบราณที่เป็นที่แพร่หลายในหมู่คนจีนและชาวต่างชาติ ซึ่งการแต่งกายดังกล่าวจะมีถุงหอมเป็นหนึ่งในเครื่องประดับติดตัวทั้งชายและหญิง เอกลักษณ์ที่น่าสนใจนี้จึงทำให้ถุงหอมห้อยอายุเปลี่ยนจากสินค้าที่ขายได้เพียงแค่ช่วงเทศกาล มาเป็นสินค้าที่มียอดขายตลอดทั้งปี ซึ่งสอดคล้องกับแบบสำรวจความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณีไหว้บ๊ะจ่าง โดยชาวจีนทุกช่วงอายุล้วนมีความเห็นว่าจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปส่งผลกระทบให้ผลิตภัณฑ์ในช่วงเทศกาลเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

3. การแข่งเรือมังกรทางตอนใต้ขยายวัฒนธรรมไปทั้งทางเหนือและตะวันตก

เดิมทีเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างเป็นเทศกาลที่นิยมจัดกิจกรรมต่างๆ กันในทางจีนตอนใต้ แต่เนื่องจากปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำที่เกี่ยวพันกับความตายของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวกับประวัติเทศกาลไหว้บ๊ะจ่างที่ได้กล่าวมาข้างต้น หรือลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ทางใต้มีแม่น้ำอุดมสมบูรณ์กว่าทางเหนือ แต่เนื่องด้วยการผสมผสานและการเผยแพร่ของวัฒนธรรม ทำให้ความนิยมของการแข่งเรือมังกรค่อยๆ ขยายไปยังแถบทางเหนือและตะวันตก ทำให้กลิ่นอายของเทศกาลบ๊ะจ่างในแถบทางพื้นที่ดังกล่าวเข้มข้นตามไปด้วย

แม้การเปลี่ยนไปของยุคสมัย การพัฒนาทางด้านการศึกษา เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการใช้ชีวิต ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ส่งผลกระทบต่อทัศนคติและมุมมองต่อเทศกาลที่สืบทอดต่อกันมาอย่างเทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง และเทศกาลดั้งเดิมของจีนอีกหลายๆ เทศกาลด้วยเช่นกัน เช่น สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่เข้ากับยุคสมัยถูก

ปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เข้ากับสภาพสังคมและเศรษฐกิจมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยมองว่าการเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้มีผลกระทบแต่ในเชิงลบเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบทางบวกโดยช่วยสร้างโอกาสให้กับชาวจีนที่อยู่ในประเทศในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น และเทศกาลนี้ก็ยังคงสืบต่อไปในรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- ถาวร สิกขโกศล. (2557). *เทศกาลจีนและการเซ็นไหว้*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- นภัสสรณ์ เหลืองศักดิ์ศรี. (2562). ประเพณีการไหว้ในเทศกาลตรุษจีน ที่มา ความหมาย และการเปลี่ยนแปลง. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 6(1), (383-394).
- 韩鉴堂. (2018). *中国文化*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). 北京 : 北京语言大学出版社.
- 张俊伟. (2014). *解读端午节*. 河南: 河南人民出版社.
- 马杰. (2017). *中国端午节文化在朝鲜半岛和日本的传播及演变*. Retrieved from <http://www.cnki.net>
- 张为. (2023). *龙舟故里 游客嗨翻了*. Retrieved from <http://www.cnki.net>
- 王宜玄. (2023). *从端午产业“三变”看消费市场活力*. Retrieved from [http:// www.gov.cn](http://www.gov.cn)
- 王成. (2017). *端午龙舟何以“北移西扩，赛出江南”*. Retrieved from <http://m.xinhuanet.com>
- 白梦洁. (2020). *端午节话习俗*. 党建网. Retrieved from <https://shorturl.asia/YHPAq>
- 陈玉岚. (2013). *端午节的传说：孝女曹娥救父投江*. Retrieved from <https://shorturl.asia/0ajMi>
- 陕西服装工程学院. (2022). *当端午碰上汉服，享受一场古风古韵的传统文化盛宴吧！*. Retrieved from <https://shorturl.asia/oWfk8>
- 中国民营文化产业商会. (2022). *端午节香囊真香！国风当道，激活传统产业年轻化*. Retrieved from <https://shorturl.asia/S0bk7>